Forum voor Democratie

Betreft: Artikel 40-vragen – Warmtetransitie, keuzevrijheid en participatie
Datum: 8 september 2026

Aan het college van burgemeester en wethouders,

Geacht college,

Op 31 augustus 2026 is het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State over het *Besluit gemeentelijke instrumenten warmtetransitie* (Bgiw) gepubliceerd. De Raad van State adviseert het besluit niet te nemen, tenzij het wordt aangepast, en plaatst onder meer kanttekeningen bij de uitvoerbaarheid, betaalbaarheid, gemeentelijke bevoegdheden en het perspectief richting 2050.

Uit het advies blijkt onder meer dat gemeenten niet verplicht zijn om de collectieve wijkgerichte aanpak toe te passen en dat de gemeenteraad niet verplicht is gebruik te maken van de aanwijsbevoegdheid. Voor wijken die niet in het warmteprogramma worden opgenomen, blijft aansluiting op het gastransportnet binnen het voorgestelde stelsel in beginsel mogelijk. De Raad van State constateert daarnaast dat nog onvoldoende duidelijk is hoe deze situatie zich richting en na 2050 zal ontwikkelen. Ook bij de betaalbaarheid plaatst de Raad van State belangrijke kanttekeningen. De voorgestelde betaalbaarheidstoets biedt geen garantie dat de overstap voor ieder individueel huishouden daadwerkelijk betaalbaar is.

Tegen deze achtergrond valt de communicatie van de gemeente Alphen aan den Rijn van 1 september 2026 op. In een oproep aan inwoners om mee te denken over duurzame warmte wordt gesteld: *“Uw woning is dan aangesloten op een warmtenet of heeft een warmtepomp.”*
Deze formulering wekt de indruk dat het uitgangspunt dat woningen van het aardgas afgaan al vaststaat en dat de keuze zich vervolgens beperkt tot de wijze waarop een woning aardgasvrij wordt verwarmd.

De fractie van Forum voor Democratie is principieel kritisch op dit uitgangspunt. Wij vinden dat een goed functionerende energievoorziening niet bij voorbaat moet worden uitgesloten en dat landelijke ambities niet als voldongen feit aan inwoners mogen worden gepresenteerd wanneer de gemeenteraad over de inzet van gemeentelijke bevoegdheden nog keuzes moet maken.
Daarbij vinden wij het essentieel dat participatie daadwerkelijk betrekking heeft op keuzes die nog openstaan.

Dit geldt in het bijzonder voor de Zeeheldenbuurt. De gemeente communiceert dat daar nog geen besluit over een warmtenet is genomen. Tegelijkertijd is inmiddels een samenwerkingsovereenkomst gesloten, wordt gewerkt aan een warmtebedrijf en zijn het technische concept en de businesscase al vergaand uitgewerkt. In de projectstukken wordt bovendien gerekend met concrete aansluitpercentages. In de participatiestrategie wordt als doel genoemd voldoende draagvlak te verkrijgen voor de overstap van aardgas naar het warmtenet.

Daarom stellen wij de volgende vragen:

1. Welke gevolgen verbindt het college aan het advies van de Raad van State voor het Alphense Warmteprogramma, de voorgenomen wijkgerichte aanpak en de communicatie richting inwoners?

2. Op welke juridische en beleidsmatige grondslag communiceert de gemeente dat woningen in de toekomst zijn aangesloten op een warmtenet of een warmtepomp hebben? Is het college bereid deze communicatie te verduidelijken, zodat onderscheid wordt gemaakt tussen landelijke doelstellingen, toekomstige wettelijke mogelijkheden en besluiten die de Alphense gemeenteraad nog moet nemen?

3. Welke concrete beleidskeuzes kunnen inwoners met de huidige participatie nog daadwerkelijk beïnvloeden? Kunnen inwoners zich daarbij ook uitspreken over het wel of niet aanwijzen van hun wijk, de keuze tussen collectieve en individuele oplossingen en het moment van een eventuele overstap? Hoe worden de uitkomsten aantoonbaar betrokken bij de uiteindelijke besluitvorming?

4. Welke inhoudelijke, technische, financiële en organisatorische keuzes voor het warmtenet Zeeheldenbuurt zijn inmiddels gemaakt of als uitgangspunt vastgelegd en welke keuzes staan nog daadwerkelijk open? Is de vraag óf er een warmtenet komt nog onderdeel van de besluitvorming en participatie?

5. Hoe verhoudt de mededeling dat over het warmtenet Zeeheldenbuurt “nog geen besluit is genomen” zich tot de participatiestrategie waarin voldoende draagvlak voor de overstap van aardgas naar het warmtenet als doel wordt genoemd? Acht het college deze participatie volledig open en zo ja, waarom?

6. Hoe gaat het college waarborgen dat een eventuele toekomstige aanwijzing voor individuele Alphense huishoudens daadwerkelijk betaalbaar is, ook voor huishoudens voor wie de landelijke betaalbaarheidstoets geen betaalbaarheid garandeert? Is het college bereid de financiële gevolgen voor verschillende typen woningen en huishoudens inzichtelijk te maken voordat de raad wordt gevraagd gebruik te maken van een eventuele aanwijsbevoegdheid?

Forum voor Democratie Alphen aan den Rijn
Claudia Arnoldus